

Преглед на международната среда към м. декември 2023 г.

През м. ноември 2023 г. курсът на повечето акции на европейските пазари се повиши, което се отрази положително на понижаването на инфлацията и позитивните икономически данни. Напрежението в ивицата Газа продължи - израелските военни сили навлязоха в гр. Газа и започнаха прочистваща операция. Крайнодесният холандски политик Герт Вилдерс спечели изненадваща победа на парламентарните избори в страната. Ръстът на годишния темп на инфлация в Турция през м. октомври 2023 г. се повиши леко до 62% спрямо предходния месец.

Еврозона

Ръстът на брутния вътрешен продукт (БВП) се ускори до 0.6% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 0.5% през второ тримесечие.

Очаква се годишната инфлация в еврозоната да спадне до 2.4% през м. ноември 2023 г. спрямо 2.9% през м. октомври, с основни компоненти - индексът на храната, алкохола и тютюна, следван от този на услугите.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) бе с минимално повишение до 6.5% през м. октомври 2023 г. спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 11.13 млн. души, което е с 48 хил. души повече спрямо м. октомври 2022 г.

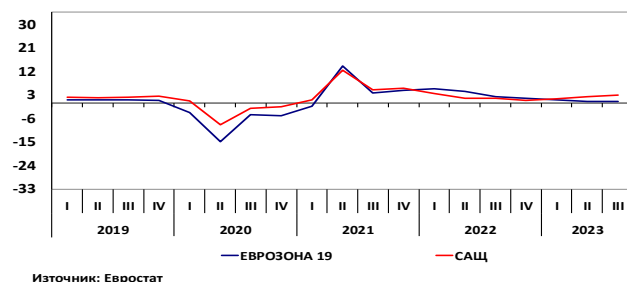
САЩ

Ръстът на БВП достигна до 2.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 2.5% през второ тримесечие. Увеличиха се потребителските разходи, частните инвестиции в дълготрайни активи, разходите на федералното и щатското правителство.

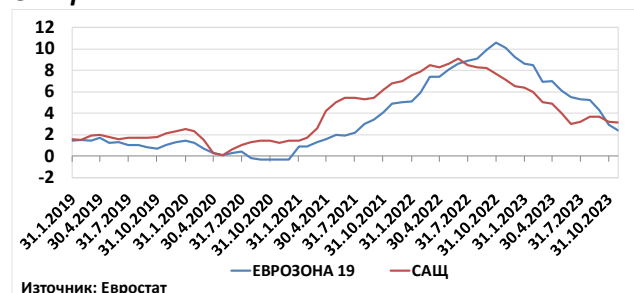
Индексът на потребителските цени спадна минимално до 3.1% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец, с водещи индексите на наемите, храните и др.

Равнището на безработицата намаля леко до 3.7% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец. Броят на безработните бе 6.3 млн. души.

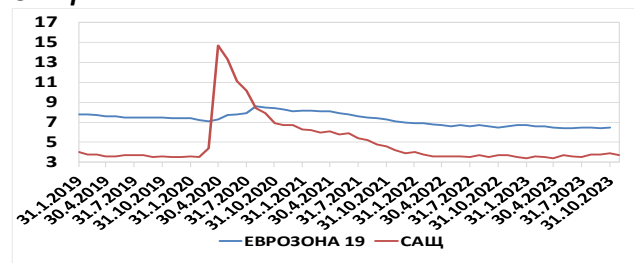
Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

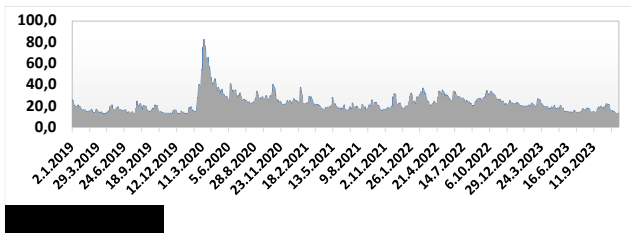
Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

В края на м. ноември 2023 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, спадна до 12.9 пункта, с -23.4% спрямо предходния месец. От

началото на годината индексът се понижи с -43.6%.

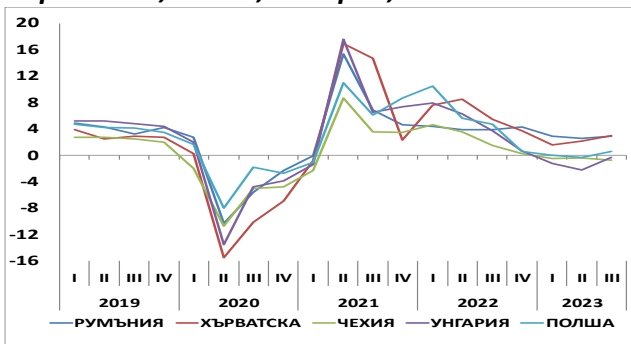
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

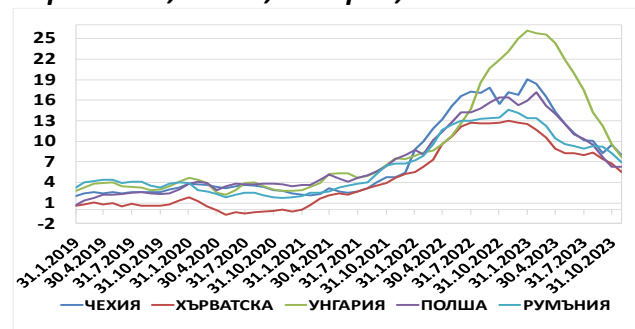
Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

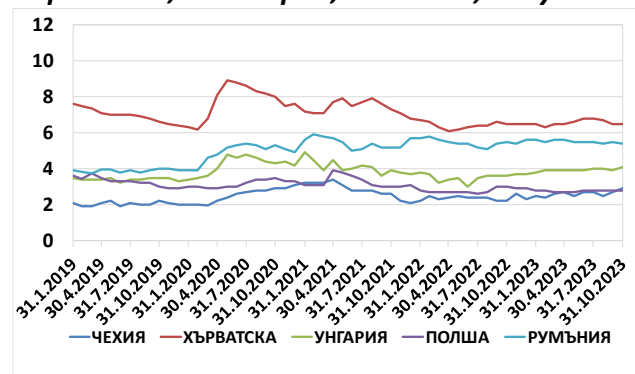

Ръстът на БВП на Румъния се ускори до 2.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 2.6% през второ тримесечие. БВП на Хърватска се повиши до 3% през трето тримесечие спрямо 2.2% през предходното. БВП на Чехия продължи спада си до -0.7% през трето тримесечие на 2023 г. Ръстът на БВП на Унгария забави спада си до -0.3% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо -2.2% през второ. БВП на Полша нарасна до 0.6% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо -0.3% през предходното. За Чехия и Унгария може да се каже, че са в техническа рецесия (две или повече поредни тримесечия на понижение на брутния вътрешен продукт, след период на икономически растеж).

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията спада до 8% през м. ноември 2023 г. спрямо 9.5% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица се повиши леко до 2.9% през м. октомври спрямо предходния месец.

Външното и вътрешното търсене намаляха. Секторите на промишлеността, търговията, транспортът, услугите за настаняване и хранене се свиват. Икономическите настроения се подобриха, но останаха негативни. В средата на м. ноември правителството обяви, че е замразило руски държавни активи в страната, укрепвайки своята проукраинска позиция.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се понижи до 5.5% през м. ноември 2023 г. спрямо 6.7% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица през м. октомври остана стабилна, на 6.5%.

Икономическите настроения се повишиха. В началото на м. ноември правителството представи бюджета за 2024 г. пред парламента. Бюджетът предвижда ръст на разходите с 11.2%, което ще доведе до

увеличение на публичния дефицит до 1.9% от БВП, при очаквания за тази година от 0.3%.

Унгария: Годишният темп на инфлацията се понижи до 7.7% през м. ноември 2023 г. спрямо 9.6% през м. октомври. Безработицата бе с лек ръст, до 4.1% през м. септември спрямо предходния месец.

Централната банка намали лихвените проценти, което би трябвало да подкрепи икономическата активност. Понижението на инфлацията насърчи покупателната способност, но икономическите настроения се понижиха.

В края на м. ноември унгарската централна банка намали основния лихвен процент с 0.75 пр.п. до 11.5%.

Полша: Годишният темп на инфлацията остана без промяна на 6.3% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица през м. октомври 2023 г. се запази, както предходния месец - на 2.8%.

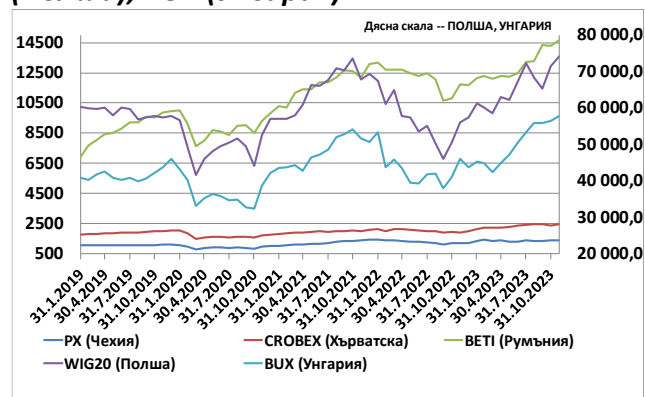
Икономическите настроения се повишиха, а промишленото производство се разшири. В средата на м. ноември, Fitch Ratings потвърди рейтинга на страната „А-“ със стабилна перспектива, поради диверсифицираната икономика на страната, съчетана със „стабилна макроикономическа рамка, вследствие членството в ЕС“. В средата на м. ноември номинираният за министър-председател Матеуш Моравецки призова опозиционните партии, които имат мнозинство в парламента, да подкрепят неговия кабинет, но Доналд Туск от Гражданската коалиция вероятно ще стане следващият министър-председател.

Румъния: Годишният темп на инфлацията намалю до 6.9% през м. ноември 2023 г. спрямо 8.3% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 5.4% през м. октомври 2023 г. спрямо предходния месец.

Износът на стоки намалю. Инфлацията се понижи, но остана висока, натежавайки върху потребителските разходи. Икономическите

настроения нараснаха вследствие ръст в производствените сектори.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, РХ (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

През м. ноември 2023 г. чешкият индекс на акции РХ се повиши с 2.1% спрямо м. октомври, а полският индекс WIG20 с 3.8%. Хърватският индекс CROBEX нарасна с 2.9%, а унгарският индекс BUX с 2.6% за същия период. Румънският индекс BETI се увеличи с 2.8% за същия период.

Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

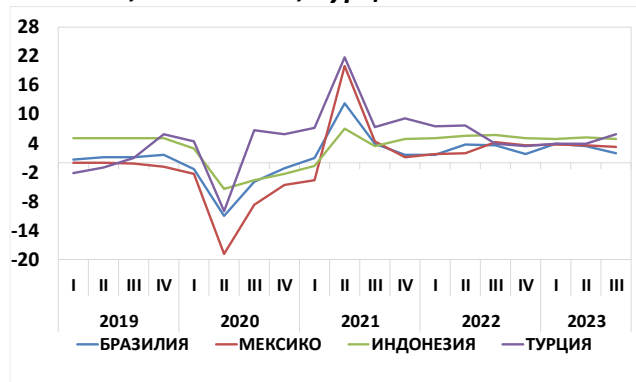
Турция: Годишният темп на инфлацията нарасна до 62% през м. ноември 2023 г. спрямо 61.4% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица също се понижи до 8.5% през м. октомври 2023 г. спрямо 9.1% през м. септември.

Силният ценови натиск се отрази на частните разходи, което понижи продажбите на дребно. Рязко нарастващите производствени разходи допринасоха за свиване на индустриалното производство. Износът на стоки нарасна, а дефицитът по текущата сметка се сви. Както икономическите нагласи, така и производственият индекс за покупка на мениджърите (PMI) се понижиха. Вътрешната

активност се забавя поради продължаващия цикъл на затягане на паричната политика на Централната банка.

В края на м. ноември Централната банка на Турция увеличи основния лихвен процент с 5 пр.п., до 40%.

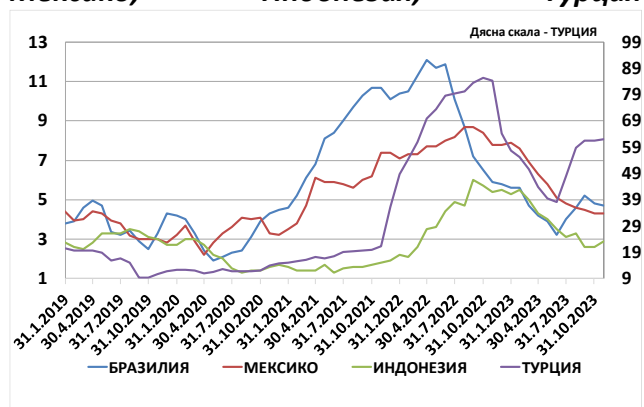
Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

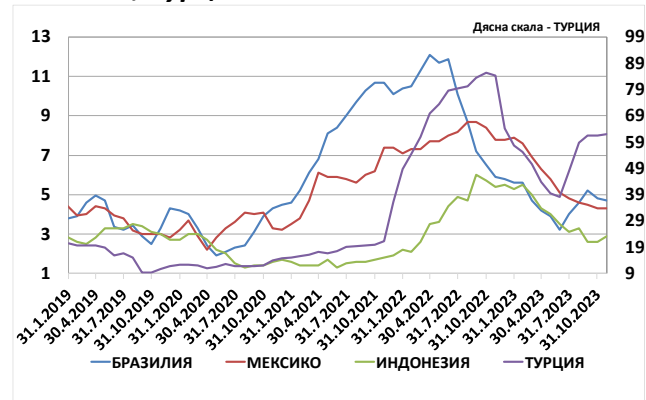
Ръстът на БВП на Бразилия спадна до 2% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 3.5% през второто. БВП на Мексико се понижи до 3.3% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 3.6% през предходното. Ръстът на БВП на Индонезия намалю до 4.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 5.2% през второто. БВП на Турция нарасна до 5.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 3.9% за второ тримесечие.

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Бразилия: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 4.7% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица намалю слабо до 7.6% през м. октомври 2023 г. спрямо предходния месец.

Икономическата активност се забави въпреки продължаващия цикъл на разхлабване от Централната банка на Бразилия. Правителството заяви, че ще поддържа целта за балансиран бюджет за 2024 г. В опит да събере необходимите 33 млрд. щатски долара за това, Конгресът прие редица закони, включително нов данък върху офшорните компании и допълнителните средства.

В началото на м. ноември Централната банка на Бразилия понижи основния лихвен процент с 0.5 пр.п., до 12.25%.

Мексико: Годишният темп на инфлацията остана без промяна при 4.3% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица намалю леко до 2.7% през м. октомври 2023 г. спрямо предходния месец.

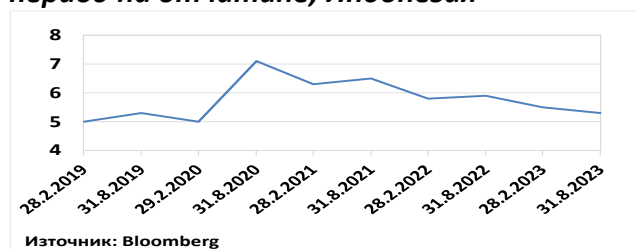
Нарасна секторът на строителството, поради напредъка по големите инфраструктурни проекти на правителството и фирмите, преместващи производството си поблизо до границата със САЩ. Дейността в сектора на услугите остана стабилна на фона на ниска инфлация и ръст на заплатите и паричните преводи от чужбина, а

производството се възползва от устойчивото експортно търсене от страна на САЩ.

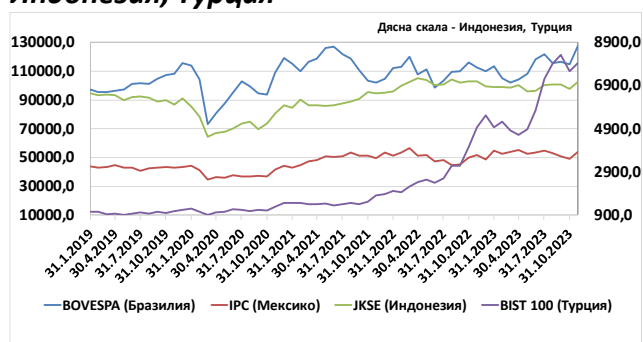
Индонезия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 2.9% през м. ноември 2023 г. спрямо 2.6% през м. октомври. Сезонно коригираната безработица намалю до 5.3% през м. август 2023 г. спрямо 5.5% през м. февруари.

Увеличените държавни разходи поради метеорологичното събитие Ел Ниньо и в навечерието на общите избори през февруари 2024 г. трябва да насърчат вътрешната активност. Ръстът на продажбите на дребно се увеличи, но повишената инфлация може да ограничи инерцията, а слабото външно търсене се отрази негативно на износа. Министърът на отбраната Прабово Субианто, който се кандидатира за президент, заедно с най-големия син на президента Видодо, като вицепрезидент, има убедителна преднина в социологическите проучвания.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. ноември 2023 г. бразилският индекс за акции Bovespa се повиши с 10.8% спрямо м. октомври, а мексиканският индекс IPS с 10.2%. Индонезийският индекс JKSE

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

нарасна с 4.9%, а турският BIST100 с 5.2% за същия период.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. ноември 2023 г. курсът на акциите на европейските пазари се повиши. Положително се отразиха очакванията за намаляване на инфлацията и позитивните икономически данни.

Войната в Украйна

Разположение на украинските и руските сили в Източна Украйна към 17.11.2023 г.

Легенда: райони на контраофанзива от страна на Украйна, територии под руски контрол
Източник: FT

Продължава укрепването на украинските позиции по левия бряг на р. Днeпър, като оттам разстоянието до Крим е 70 км., но през силно укрепени позиции на руските войски. Вероятно това ще се превърне в една от най-горещите точки на фронта.

Избори в Холандия

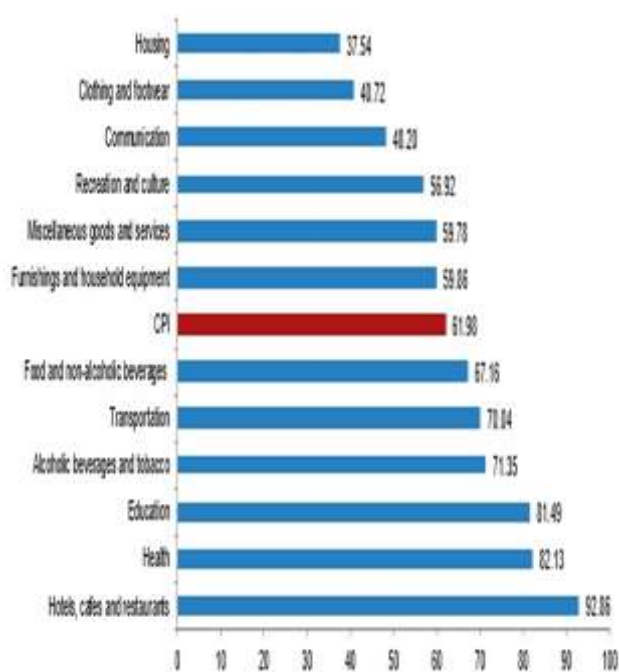
Крайнодесният холандски политик Герт Вилдерс спечели изненадваща победа на парламентарните избори в страната. Той

взима 37 места, с 12 места повече пред най-близките му конкуренти. Дали това е възраждане на крайнодесните политики в Европа предстои да разберем.

Турция

Инфлацията в Турция ускори ръста си до 62% през м. ноември 2023 г. спрямо 61.4% през м. октомври.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. ноември 2023 г., изменение спрямо предходната година, %

Източник: Turkish statistical institute

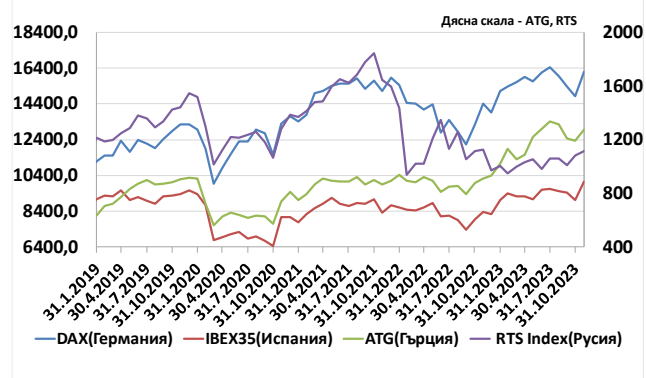
Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха с 67.2% през м. ноември 2023 г. спрямо същия месец през 2022 г. За същия период, увеличението при транспорта е 70%.

Финансови пазари

През м. ноември 2023 г., германският индекс DAX30 нарасна с 9.5% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се повиши с 11.5%, а гръцкият ATG с 6.9% за същия период.

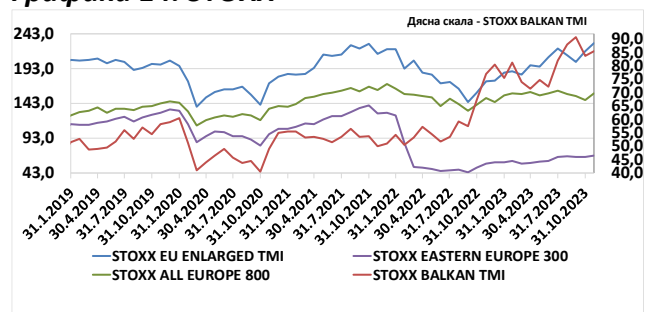
През м. ноември, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) се увеличи с 3.3% спрямо предходния месец.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. ноември 2023 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, се повишиха. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), се увеличи до 229.1 б.т., което е повишение от 5% спрямо м. октомври. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, се повиши с 2.2% за същия период, до 85.5 б.т. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, нарасна до 68.1 б.т., при ръст от 3.7% спрямо м. октомври 2023 г. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, се увеличи с 6.5% за същия период и достигна до 157.6 б.т.

Графика 14. STOXX

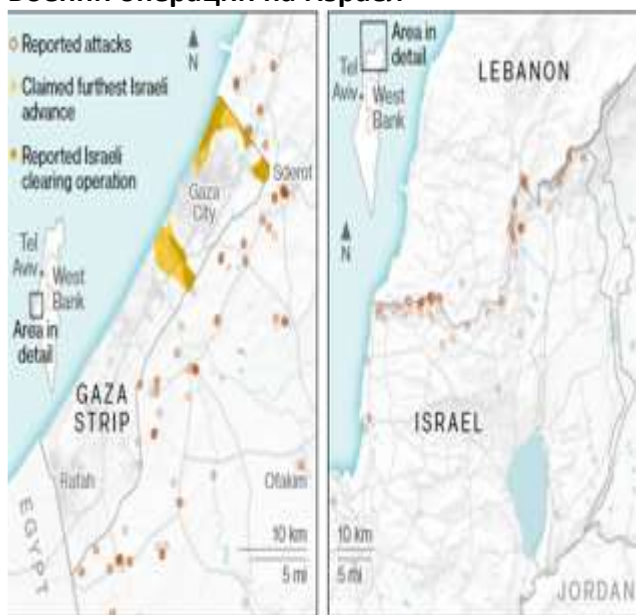
Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. ноември 2023 г., курсът на акциите на щатските пазари нарасна, вследствие забавянето на инфлацията и покачващото се усещане, че лихвените проценти може да са достигнали своя връх на развитите пазари. Това повиши настроенията на инвеститорите.

Хамас - Израел

Военни операции на Израел

Източник: BBC

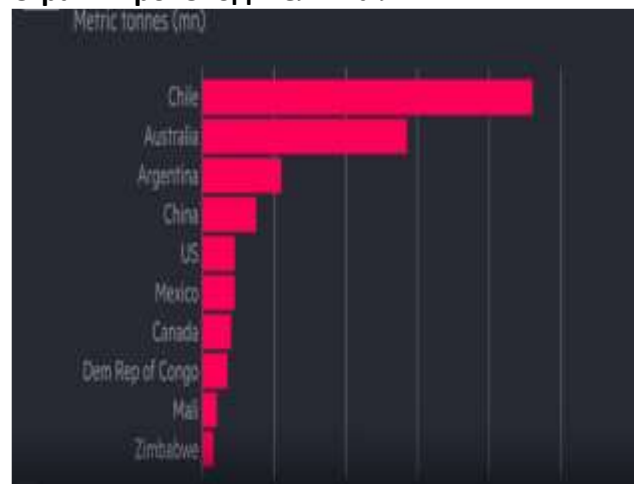
Напрежението в ивицата Газа продължи. Израелските военни сили навлязоха в гр. Газа и започнаха прочистваща операция.

Групировката „Хизбула“ размени ракетни удари с Израел по ливанско-израелската граница.

Литий

Стремежът към електрификация и декарбонизация е световна цел, а ключовият фактор е литият, критичният компонент за производство на електрически батерии.

Страни производители на литий

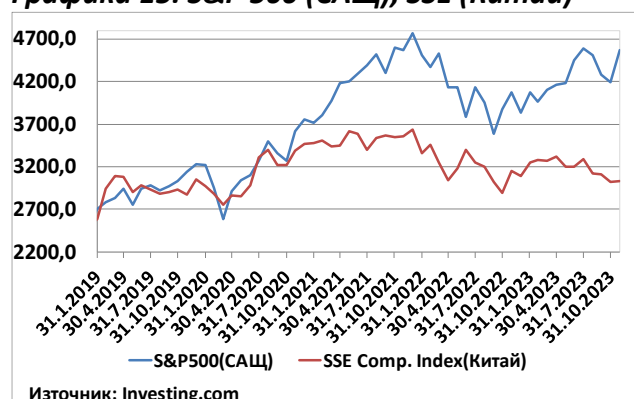
Източник: Bloomberg

Световното производство се води от Австралия, Чили, Аржентина и Китай, които заедно представляват 95% от общото количество, но Китай доминира преработката на литий чрез значителната си мрежа от рафинерии, поставяйки САЩ и Европа в голяма зависимост.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се повиши с 8.9% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец, а китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) с -3% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Източник: Investing.com

Борсово търгувани фондове

През м. ноември 2023 г., курсът на акциите на азиатските пазари се повиши, подкрепени от очакванията на инвеститорите за

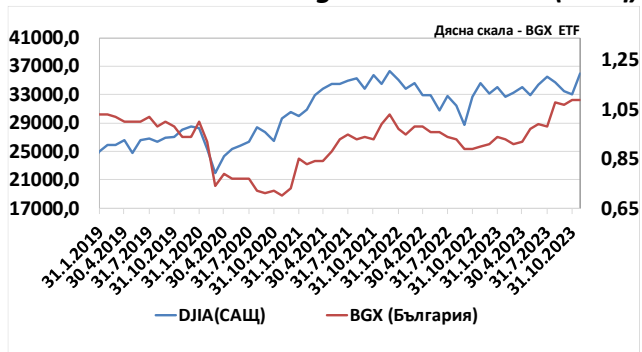
намаляване на лихвените нива в близко бъдеще.

Пазарите на акции в Китай също реагираха позитивно, но негативно се отразиха по-слабите икономически данни. Китайската икономика изпадна в дефлация, тъй като инфлацията бе на ниво -0.2%. Това се дължи на фактори като кризата в сектора на имотите, падащите цени на свинското месо и продължаващите ефекти от строгия контрол на пандемията. Китайският износ падна под очакванията, а вносът се повиши над прогнозите. Въпреки това промишленото производство и продажбите на дребно надминаха очакванията. Китайските регулатори накараха държавните банки да разширят кредитирането на частни строителни предприемачи в опит да съживят пазара на недвижими имоти в страната.

В края на м. ноември 2023 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) нарасна с 8.8% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) остана без промяна на 1.09 лв. за същия период.

Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

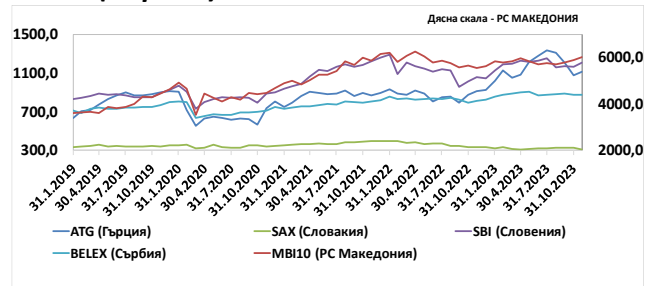

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. ноември 2023 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се повиши с 6.9% спрямо м. октомври. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF нарасна с 2.4% за същия период. През м. ноември 2023 г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF се понижи с -6.9% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 3.8% за

същия период. През м. ноември 2023 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF се увеличи с 0.2% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

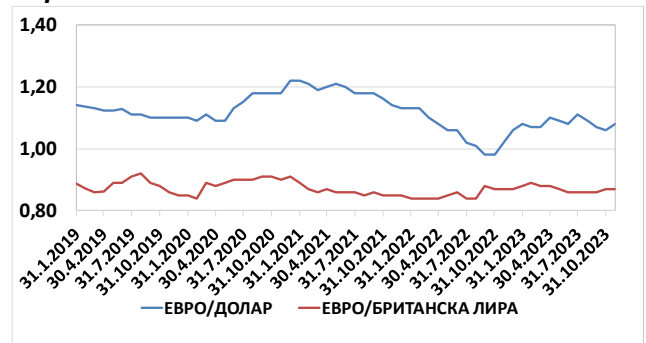
Деривати - базови активи

Валуты

През м. ноември 2023 г., европейската валута се повиши спрямо щатския долар, поради позитивните данни за инфлацията в САЩ и заявената пауза в темпа на вдигане на лихвата на федералните фондове от страна на Федералният резерв на САЩ. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.057-1.099 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.08 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира (паунд) остана стабилна спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.862-0.874, при средномесечна цена от 0.87 паунда за евро.

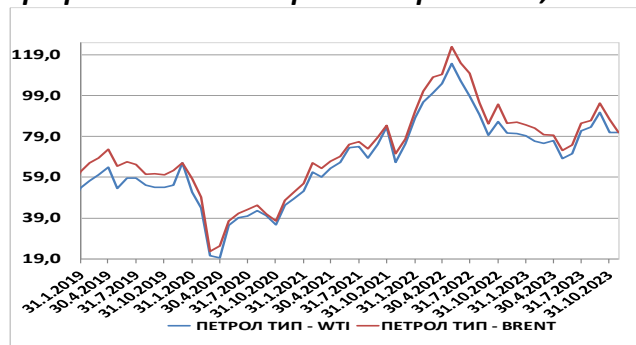
Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

Суровини

През м. ноември 2023 г., фючърсите на петрола се понижиха, отразявайки притесненията на инвеститорите от бавното възстановяване на глобалната икономика. В края на периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) намаляха до 76 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 80.9 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI спаднаха с -6.2%, а фючърсите на Brent със -7.4%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

През м. ноември 2023 г., фючърсната цена на златото се повиши, като затвори на 2038.1 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 2.2%, вследствие очакваната пауза при вдигането на лихвите в САЩ, както и продължаващата геополитическа нестабилност по света.

Фючърсната цена на платината се понижи до 935.9 щ. долара за унция, при спад от -1% за същия период.

Спот цената на златото се повиши, като в края на м. ноември 2023 г. затвори на ниво от 2063.8 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 4.1%.

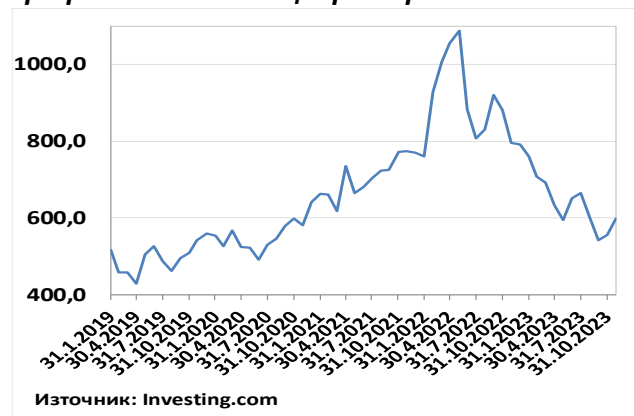
Графика 20. Фючърси злато, платина.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

През м. ноември 2023 г., фючърсната цена на пшеницата се увеличи, като затвори с повишение от 7.5%, на 598 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Промяна по кредитния рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
САЩ	Aaa Negative	Понижена перспектива
Румъния	Baa3 Stable	Без промяна
Бразилия	Ba2 Stable	Без промяна

В средата на м. ноември Moody's понижи прогнозата си за американския кредитен рейтинг на „отрицателна“ от „стабилна“ заради фискални дефицити и понижаващата се достъпност на дълга.

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови трансакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

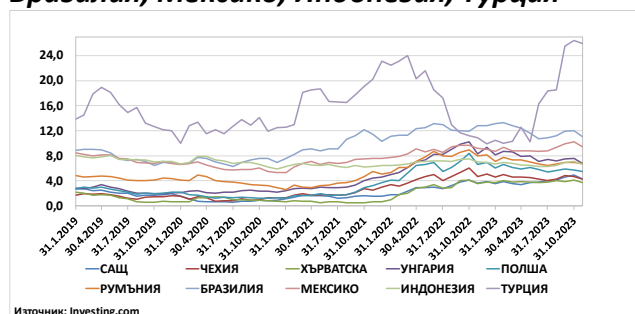
СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. ноември 2023 г., лихвата по ДЦК на Мексико се понижи до 9.4% от 10.2% за м. октомври, а на Бразилия до 11% от 12%. Промяната в доходността на мексиканските ДЦК е -8.3%, а на бразилските ДЦК е -7.8%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 20.12.2023 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.